

Pałac Wielopolskich w Krakowie

2012-04-30

Reprezentacyjny budynek przy placu Wszystkich Świętych 3-4, tradycyjnie nazywany pałacem Wielopolskich, od 1864 jest siedzibą władz miasta Krakowa. W przeszłości był wielokrotnie przebudowywany. Pierwszy udokumentowany murowany budynek w miejscu dzisiejszego magistratu wzniesiono w pierwszej połowie szesnastego wieku (1535-1560). Był to renesansowy pałac miejski hetmana Jana Tarnowskiego (północna część wschodniego skrzydła). Z tego okresu zachowała się niezwykle rzadka attyka obronna, wieńcząca i zakrywająca dach. Od 1561 roku, po śmierci hetmana Tarnowskiego, pałac przeszedł w ręce Ostrogskich i Zamoyskich, zaś od 1655 roku jego właścicielem stał się Jan Wielopolski. W rękach tej rodziny pałac pozostawał do połowy XIX wieku.

Z pałacowych murów w 1655 roku Szwedzi ostrzeliwali z armat Wawel. W 1787 roku gościł tu król Stanisław August Poniatowski. W 1831 roku w tym budynku odbywały się przedstawienia teatralne. W 1836 w pałacu mieszkał Aleksander Wielopolski - namiestnik Królestwa Polskiego. Tu mieściła się pracownia malarska Piotra Michałowskiego.

Podczas wielkiego pożaru Krakowa w 1850 roku pałac spłonął. Po odsprzedaży przez Wielopolskich wypalonej siedziby, kolejni właściciele stopniowo przywracali budowli walory użytkowe. Pałac był wynajmowany na różne przedsięwzięcia. Na parterze w latach pięćdziesiątych XIX wieku powstała elegancka kawiarnia. W 1859 roku na piętrze otwarto salę balową, w której prócz zabaw, odbywały się odczyty i demonstracje naukowe, m.in. tu, po raz pierwszy w Krakowie, pokazano w 1854 roku lampę elektryczną a w 1885 roku, w tym budynku, należącym już do władz miasta, wykonano pierwsze w Krakowie oświetlenie. Zakupiony w 1864 roku przez gminę miasta Krakowa budynek stał się siedzibą władz miejskich. Za czasów Józefa Dietla, pierwszego prezydenta Krakowa w okresie autonomii galicyjskiej (w latach 1866-1874) przeprowadzono tu gruntowny remont i przystosowano gmach na potrzeby urzędu. Salę balową na drugim piętrze przekształcono w salę posiedzeń. Wyposażenie i wnętrze projektował Filip Pokutyński. W sali tej znajdowała się galeria popiersi królów polskich.

W pierwszych latach XX wieku budynek rozbudowano, poszerzając go o oficyny od strony ulicy Poselskiej. Fasada tej oficyny jest ozdobiona pod okapem - fryzem przedstawiającym herby miast polskich.

Duża zmiana w wystroju wnętrza nastąpiła po odbudowie spalonej w 1926 roku sali posiedzeń. Z tego okresu pochodzi też tradycja umieszczania portretów prezydentów w holu przed gabinetem urzędującego prezydenta. Portrety te, malowane przez wybitnych artystów - m.in. Wojciecha Kossaka, Teodora Axentowicza, Alfonsa Karpińskiego, są obecnie cennymi obiektami, o wielkiej wartości historycznej i artystycznej.

Pałac Wielopolskich jest cennym obiektem zabytkowym, wpisanym do rejestru zabytków województwa małopolskiego. Jak każdy przyzwoity Pałac również i ten ma swego ducha - BIAŁĄ DAMĘ. O północy wędruje podobno korytarzami i salami nieszczęsna hrabina Wielopolska, która za romans z kamerdynerem została zamurowana w podziemiach pałacu.

**Magiczny
Kraków**

Bibliografia

1. Jan Adamczewski , Kraków od A do Z, KAW, 1986.
2. Encyklopedia Krakowa, Wydawnictwo PWN, Warszawa-Kraków 2000.
3. Michał Rożek, Przewodnik po zabytkach Krakowa, Wydawnictwo WAM, Kraków 2006.